

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ประเทศนั้นก็ประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน (2532 : 35) กล่าวไว้สรุปได้ว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยกำลังอำนาจของชาติปัจจัยหนึ่ง และเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนกำลังอำนาจของชาติในปัจจัยอื่น คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมจิตวิทยา และด้านการป้องกันประเทศ” ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อผลิตประชากรให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนความสามารถพื้นฐาน ความสามารถในการประกอบอาชีพ และความสามารถในการดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531 : 16)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 10) มีบทบัญญัติด้านการศึกษามากมาย และในมาตรา 43 ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 ก. 1/) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การจัดการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และที่ผ่านมามีพบว่าได้ใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะจัดการศึกษาที่ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งความเป็นจริงพบว่าคนไทยโดยเฉลี่ยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียง 5.3 ปี ทั้ง ๆ ที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับกำหนดไว้ 6 ปี ยิ่งกว่านั้นประชากรที่มีอายุ 25 ขึ้นไป พบว่าได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉลี่ยเพียง 3.8 ปี ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มประเทศอาเซียน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน รวมทั้งประสิทธิภาพของการผลิตและประสิทธิภาพในการทำงานของคนไทย คือ แรงงานไทยได้รับการศึกษาดำ คือ ร้อยละ 77 ของแรงงานได้รับการศึกษาไม่สูงกว่าระดับประถมศึกษา ในทำนองเดียวกัน วิทยาการ

เชิงกุล (2543 : 13-14) ได้กล่าวว่า สภาพการรับนักเรียนเป็นครั้งแรกในรอบสิบปีที่จำนวนนักเรียนลดลงในปีการศึกษา 2541 ถึง 19.6 จากยอดรวม 4.5 ล้านคน ในปี 2540 เหลือ 3.6 ล้านคน ในปี 2541 ในส่วนเฉพาะนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนในทุกระดับมีอัตราลดลง ระดับที่มีอัตราลดลงสูงที่สุดคือ ระดับก่อนประถมศึกษาประเภทเด็กเล็ก ร้อยละ 78.06 และรองลงมา คืออนุบาล 1 ร้อยละ 48.39 ซึ่งปัญหาเด็กเล็กที่เข้าเรียนลดลงจะเป็นปัญหาที่มีผลกระทบในระยะยาว เพราะเด็กวัย 0-5 ปี เป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ ถ้าหากไม่ได้รับการพัฒนาที่เด็กเหล่านี้จะสมองทึบหรือเรียนรู้ได้ช้าไปตลอดชีวิต นอกจากนั้นประชากรกลุ่มวัยเรียนขั้นพื้นฐาน 3-7 ปี ไม่น้อยกว่า 3.7 ล้านคน หรือร้อยละ 22.50 ยังไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน รวมทั้งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายวัย 15-17 ปี ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญถึง 1.7 ล้านคน ยังไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถเอื้ออำนวยให้นักเรียนเข้าเรียนได้ ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เกิดปัญหาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ถือเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่ในสภา อันเป็นหน้าที่หลักตามแนวทางที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (สามชาย สรีสันต์, ม.ป.ป. : 7)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษา และในฐานะที่ผู้วิจัยดำรงหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ.2548 ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา หรือปรับปรุงการจัดการศึกษาที่ผ่านมาตามความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ อาจสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย (ที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2548 - 2549) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน รวมทั้งหมด จำนวน 500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย (ที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2548 - 2549) คัดเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) จำนวน 150 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ในด้านหลักการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1 เพศ

3.2 วุฒิการศึกษา

3.3 สาขาที่สำเร็จการศึกษา

3.4 ประเภทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง ตัวแทนของประชาชน ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่ในสภา อันเป็นหน้าที่หลักตามแนวทางที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หมายถึง ตัวแทนของประชาชนที่พรรคการเมืองเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อจากบุคคลที่มีชื่อเสียง มีความรู้ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่ในสภา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมายถึง ตัวแทนของประชาชนที่ผู้สมัครต้องสมัครลงรับเลือกตั้งกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่ในสภา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ซึ่งรัฐต้องจัดอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักสูตรที่ประกาศใช้โดยคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่วท 1166/2544 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดหาและการกระจายงบประมาณ ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา สื่อ เทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ การบริการ การจัดการ การประกันคุณภาพ หลักสูตร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา เพื่อมาใช้ในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา